

REGERINGEN

Socialdepartementet

Regeringsbeslut

I:2

2014-02-27

S2011/5069/FS

S2014/1928/FS(delvis)

Socialstyrelsen

106 30 Stockholm

Uppdrag att utreda vilka åtgärder som krävs för att legitimerad vårdpersonal ska kunna arbeta inom ideell föreningsverksamhet

Regeringens beslut

Socialstyrelsen får i uppdrag att utreda vad som krävs, i form av författningsändringar eller andra åtgärder, för att legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal ska kunna utföra hälso- och sjukvårdsinsatser inom ramen för ideell föreningsverksamhet.

I uppdraget ingår att tydliggöra och definiera vilka hälso- och sjukvårdsåtgärder som hälso- och sjukvårdspersonal utför, företrädesvis inom ramen för ett engagemang i det ideella föreningslivet, där undantag från nu gällande regelverk bedöms vara motiverade.

I uppdraget ingår även att föreslå under vilka omständigheter som en begränsning i vårdgivaransvaret kan vara motiverad och vid vilka fall nuvarande reglering fortsatt bör gälla. Verksamhetens risknivå är exempel på sådant som bör beaktas.

Konsekvenser för den ideella sektorns verksamheter samt konsekvenser för övrig hälso- och sjukvård till följd av förslagen ska utredas och be-
lysas.

Uppdraget ska utföras i dialog med Inspektionen för vård och omsorg samt de aktörer på området som inför olika arrangemang, av t.ex. idrottslig karaktär eller lägerverksamhet, engagerar vårdpersonal.

Socialstyrelsen ska redovisa uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 15 december 2014. Redovisningen ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Ärendet

Under senare tid har det från frivilligsektorn och idrottsrörelsen uppmärksamats att viss reglering, kopplad till hälso- och sjukvårdslagstiftningen, begränsar möjligheterna för legitimerad vårdpersonal att engagera sig i samband med olika evenemang. Socialstyrelsen har i en promemoria daterad den 19 april 2011, om begreppet hälso- och sjukvård och journalföringsplikt, gjort bedömningen att utrymmet för legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal att ge insatser som bedöms som annat än hälso- och sjukvård är mycket begränsat. När legitimerade och icke legitimerade personer inom gruppen hälso- och sjukvårdspersonal tillhandahåller hälso- och sjukvård måste det ske enligt de författningar som reglerar hälso- och sjukvårdsområdet. Hälso- och sjukvårdsinsatser av hälso- och sjukvårdspersonal ska dokumenteras enligt regler i patientdatalagen (2008:355). Utöver journalföringsplikten tillkommer ytterligare krav, bl.a. att det måste finnas en ansvarig vårdgivare för vården. I samma promemoria konstateras att det är rimligt att anta att hälso- och sjukvårdspersonal anlitas mot bakgrund av sin särskilda yrkeskompetens, för insatser vid t.ex. idrottstävlingar eller ungdomsläger. Detta innebär också att hälso- och sjukvårdspersonalen förväntas använda sin medicinska kunskap i händelse av behov. Sammanfattningsvis innebär det sagda att hälso- och sjukvård i den mening som avses i hälso- och sjukvårdslagstiftningen tillhandahålls.

De främsta hindren i dagsläget för föreningar och förbund att engagera legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal i samband med olika evenemang är att det för åtgärder som betraktas som hälso- och sjukvård finns omfattande lagstadgade krav. Det handlar bl.a. om krav på ansvarig vårdgivare, hur journaler ska föras och förvaras och att det finns patientförsäkring. Detta är en konsekvens av att legitimerad personal som utför hälso- och sjukvårdsåtgärder lyder under hälso- och sjukvårdslagstiftningen, även när de utför uppdrag utanför sitt ordinarie arbete. De regler som följer av hälso- och sjukvårdslagstiftningen måste således följas inom verksamheten.

En viktig utgångspunkt i dagens regelverk är att den som åtar sig en viss uppgift eller utför uppgiften på plats har ett personligt ansvar att bedöma om hälso- och sjukvård bedrivs och om det därmed följer särskilda förpliktelser, utifrån det ansvar legitimerad eller icke legitimerad vårdpersonal har enligt patientssäkerhetslagen (2010:659).

De skäl som angivits för att frivilligorganisationer väljer att involvera legitimerad vårdpersonal är dels att öka säkerheten för de individer som deltar i idrottstävlingar, på läger m.m., dels att avlasta befintlig sjukvård i fråga om enklare skador, som stukade fötter och mindre sårskador. Inom vissa idrotter är krav på närvaro av legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal vid tävling reglerat i särskilda författningar, se t.ex. Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om motorsport på bana (RPSFS

2009:09 FAP 512-1) och Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om motorsport i terräng (RPSFS 2009:22 - FAP 512-2). Många idrottsförbund har dessutom själva infört liknande krav vid tävling, t.ex. att det ska finnas en s.k. matchläkare. I samtliga fall då legitimerad vårdpersonal involveras, vare sig det finns särskilda krav på detta eller inte, omfattas verksamheten av hälso- och sjukvårdslagstiftningen.

De insatser som vidtas av ideella organisationer och enskilda personer är mycket betydelsefulla. I propositionen En politik för det civila samhället (prop. 2009/10:55) anger regeringen att målet för politiken ska vara att förbättra villkoren för det civila samhället som en central del av demokratin. Detta ska ske, i dialog med det civila samhällets organisationer, genom att utveckla det civila samhällets möjligheter att göra människor delaktiga, genom att stärka det civila samhällets förutsättningar att bidra till samhällsutvecklingen och välfärden samt genom att fördjupa och sprida kunskapen om det civila samhället.

Mot denna bakgrund finns det ett behov av en utredning av vilka ändringar och anpassningar som behövs för att legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal ska kunna arbeta inom ideell föreningsverksamhet och hur hälso- och sjukvårdens regelverk ska tillämpas vid detta arbete.

På regeringens vägnar

Göran Hägglund

Sara Åkerström

Kopia till

Statsrådsberedningen
Finansdepartementet/BA
Utbildningsdepartementet/UH/UC
Näringsdepartementet/ENT
Kulturdepartementet/KU
Inspektionen för vård och omsorg
Riksidrottsförbundet
Röda korset
Forum för frivilligt socialt arbete